

Naročnina za Jugoslavijo:
celoletno 180 din, za 1/2 leta
90 din, za 1/4 leta 45 din,
mesečno 15 din; za ino-
zemstvo: 210 din. — Pla-
ča in toži se v Ljubljani.

TRGOVSKI LIST

Številka 133.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo in upravnništvo
je v Ljubljani v Gregorčičevi
ulici 23. — Rokopisov
ne vračamo. — Račun pri
pošti hranilnici v Ljubljani
št. 11.953. — Tel. št. 25-52.

Izhaja vsak ponedeljek,
sreda in petek

Ljubljana, sreda 24. novembra 1937

Cena posamezni številki din 1.50

Plenarna seja Zbornice za TOI

Poročilo predsednika Ivana Jelačina o gospodarskem položaju v Sloveniji ter delu Zbornice

Malo pred 10. uro je otvoril predsednik Ivan Jelačin plenarno sejo Zbornice za TOI. Svojo odsotnost sta opravičila zborn. svet. Stane Vidmar in Ivan Aysenek. Konstatiral je sklepčnost seje, saj je po prezenčni listi navzočih 61 zborničnih svetnikov. Pozdravil je vse navzočne, zlasti zastopnika banske uprave načelnika dr. Rajeja. Za overovatelja zapisnika je imenoval zborn. svetnika Iglia in dr. Cirila Pavlina.

Nato je prečital predsednik Ivan Jelačin predsedstveno poročilo.

Obsežno poročilo Ivana Jelačina o gospodarskem položaju v Sloveniji in poslovanju zborničnega urada je bilo razdeljeno vsem zborničnim uradom in se zato ni prečitalo. (Poročilo objavljamo v današnji številki skoraj v celoti, ker vsebuje vse polno za vse gospodarske ljudi važnih podatkov.)

Predsednik Jelačin je nato poročal tudi o novem zborničnem proračunu, ki se je že obširno ob-

ravnal na sejah zborničnih odsekov.

Ves proračun izkazuje 3 milijone 761.058 din izdatkov, za 475.897 din več ko leta 1937.

Vsi dohodki Zbornice pa so proračunani na 3.761.058 din, za 606.500 din več ko leta 1937.

Dohodki presegajo izdatke za 11.442 din.

Zbornična doklada ostane neizpremenjena.

Od osnovnega davka pridobnine in družbenega davka se bo pobirala 8% na doklada, davkoplačevalci, ki plačujejo pavšalno pridobnino, plačujejo zbornici letni prispevek od 10 do 20 din.

Nato so se obravnavale še naslednje točke dnevnega reda. Podrobno bomo poročali o poteku seje v prihodnji številki »Trgovskega lista«. V naslednjem pa objavljamo poročilo predsednika Ivana Jelačina o gospodarskem položaju in o zborničnem poslovanju v preteklem letu.

Preteklo polletje nam je v gospodarski politiki doneslo mnogo važnih dogodkov in celo vrsto novih zakonov. Od teh je treba predvsem omeniti

trgovinski zakon,

ki prinaša dokaj novotarij. Za njegovo uveljavljanje bo treba še sprejeti poseben uvodni zakon, ki je v osnutku že davno gotov. Poleg tega pa se morajo v bivši Srbiji organizirati trgovinski in združni registri pri trgovinskih sodiščih. Za vzhodne kraje je velika pridobitev, da se je podjetniška oblika družbe z omejeno zavezo razširila na vso kraljevino, dočim so doslej v teh krajih poznali samo delniške, komanditne ter javne trgovinske družbe. Odredbe, ki jih vsebuje novi trgovinski zakon glede delniških družb, so izredno stroge ter z njimi še zlasti povečana vloga nadzorstvenega sveta ter odgovornost upravnega sveta. Glede inozemskih družb je ostalo vprašanje še nadalje odprto za vsa mogoča izigravanja. Pogrešamo tu potrebno zaščito domačih gospodarskih interesov, kakor jo izvajajo vse druge inozemske države. Zbornice so se trudile, da v toku razprave v narodni skupščini, pa tudi pozneje dopolnijo osnutek zakona tako, da bi čim bolj odgovarjal praktičnim potrebam vsakdanjega poslovnega življenja in našim dokaj nerazvitim razmeram in so smatrale, da bi mnoge iz zapadne zakonodaje prevzete določbe lahko izostale, oziroma, da bi se lahko poenostavile. Ti naporji so imeli dokaj uspeha, kljub temu pa je novi trgovinski zakon do nepreglednosti kompliciran in bo njegovo izvajanje v praksi naletelo na mnoge težkoče.

Zakon o pooblaščenih inženirjih

Je šel v svojem prvem konceptu zelo daleč ter je zasegal naravnost v ustrojstvo zbornice in v strukturo obrtnega reda. Zbornice pa so dosegle, da mu je bil kasneje dan pravi okvir stanovskega zakona. Prvotno se je zaradi brezposelnih inženirjev zahtevalo, da bi se morali celo v srednjih podjetjih postaviti pooblaščen inženirji, kar bi povečalo režijo. Zbornicam pa se je posrečilo, da se je ohranila dosedanja praksa in se ustreglo tako inženirjem kakor tudi diplomiranim tehnikom in obrtnikom. Posebno pa smo zahtevali, da ostanejo odredbe obrtnega zakona v celoti v veljavi, kar se je končno v prehodnih določbah dejansko tudi doseglo.

Manj uspeha so imela zbornična prizadevanja pri sprejetju

zadružnega zakona.

Kljub temu nadaljujemo v smislu sklepa konference zbornice v Beogradu akcijo, da bi prakso izvajanja zadružnega zakona spravili v sklad s predpisi obrtnega zakona, ki regulira vsako poklicno in stalno pridobitno udejstvovanje brez ozira na obliko podjetja, in bi torej moral stvarno veljati tudi za zadružno trgovino in produk-

cijo. Akcija, ki jo je zbornica izvršila v tem oziru, je v interesu smotrene gospodarske organizacije, solidnega poslovanja in gre za tem, da se prepreči nevesče eksperimentiranje po raznih zadružnih tvrdkah. Takih poizkusov smo imeli mnogo, pa jih je večina končala na škodo zainteresiranih zadruharjev z neuspehom.

V začetku meseca julija je bil kongres Mednarodne trgovinske zbornice v Berlinu.

Letošnji kongres je bil izredno interesanten, ker je bil postavljen pred velika in odločilna vprašanja svetovnega gospodarstva. Sem spada predvsem vprašanje oskrbe narodov s surovinami; vprašanje trajne obnove svetovne trgovine in izgraditve svetovnega gospodarstva. Dva mogočna svetova se tu borita drug proti drugemu, od katerih eden pripada gospodarskemu liberalizmu in klasičnemu gledanju na gospodarska vprašanja, dočim je drugi pripadnik relativnega finančnega gospodarstva, načrtnega gospodarstva in novodobnega posmatranja gospodarskega in socialnega dela v totalitarni državi. Novoizvoljeni predsednik Watson, ki je osební zaupnik prezidenta U. S. A. Roosevelta, je po kongresu prepotoval vse države kontinenta, da prouči njihov gospodarski položaj. Danes je jasno, da se bo v bodočih letih v svetovnem gospodarstvu odločila smer bodočega gospodarskega dela in grupacije držav.

V strukturi

naše denarne in kreditne organizacije

se vršijo dalekosežne izpremembe. Izvedba uredbe o razdolžitvi kmetov je povzročila popolno centralizacijo kreditnega zadružništva pri Priv. agrarni banki. Izvedba celega prenosa je zahtevala mnogo časa in zato še do danes zadruge niso prišle do likvidnih sredstev. Samostojnost lokalno organiziranega kreditnega zadružništva je postala problematična. Škode, ki bi iz tega nastale za gospodarsko in kulturno povzdigo našega podeželja, pa tudi našega podeželskega obrtnika in trgovca, se morejo le težko oceniti. Na drugi strani pa se pripravljala uredba za regulativne in komunalne hranilnice, ki predpisuje nov način obvezne razporeditve naložb, ki ni nikakor v skladu z našo dosedanjno prakso in našimi kreditnimi potrebami. Striktna izvedba nameravanega načrta bi odvzela našim mestnim občinam dosedanje kreditno oporo, ker bi se ves hipotekarni in komunalni kredit koncentriral pri Drž. hipotekarni banki. Zbornica je že lansko leto v dokumentirani spomenici obrazložila vlogo komunalnih hranilnic za napredek urbanizma, za izvedbo gospodarskega, kulturnega in socialnega programa naših občin ter za ceneni hipotekarni kredit našega kmeta. Najodločneje je v tej spomenici nastopila proti postopnemu izvajanju centralizacije, ter zahtevala, da se izda hranil-

nični zakon kot okvirna uredba, na podlagi katere bo lahko vsaka banovina uredila to vprašanje tako, kakor najbolj ustreza njenim potrebam.

V zadnjem času se je Narodna banka bavila z vprašanjem sanacije denarnih zavodov. Glavna pažnja je bila posvečena vprašanju mobilizacije sredstev, da bi se omogočilo izplačilo hranilnih vlog do 10.000 din. Ni dvoma, da bi nizkoobrestni krediti, ki bi se v to svrhu dovolili po primernih pogojih, lahko v polni meri vzpostavili zopet zaupanje v naše denarne zavode.

V zvezi z izboljšanjem konjunktura so se tudi

državne finance

po uvedbi zadnjih zvišanj dajatev znatno okrepile. V izkazih finančnega ministra čitamo prvič, da so dohodki od taks dosegli polnih 100,6 % preliniranih zneskov, trošarina 101,8 %, direktni in posebni davki pa 102 do 103 %, dočim je carina dosegla celo 119 %. Tuji uprava železnice izkazuje v zaključku za leto 1936 prvič dejanski prebitek in zato so gospodarski krogi z upravičenostjo pričakovali, da bodo tarife znižane. Zato je tem bolj iznenadila vest, da so v novi klasifikaciji mnogi predmeti dobili višjo razvrstitev in da bodo na večje razdalje tarife povečane. Zbornica proučuje načrt nove tarife ter bo po svojem predstavniku v tarifnem odboru stavila potrebne predloge. Tarifni položaj Slovenije je zlasti težaven, ker se more posluževati le suhozemnega prevoza po železnici ter je odrezana od plovnih rek in obalnega pomorskega prometa in zato izpostavljena močnemu vplivu konkurence inozemskih držav, ki se koristijo z ugodnostjo cenenege vodnega prevoza. Da omenim samo en primer. Po novi uredbi mora bombažna industrija odkupiti po uradno določeni odkupni ceni, ki notira letos 120 % nad svetovno tržno pariteto, domač bombaž, ki se prideluje na grško-bolgarski meji. Transportni stroški iz teh krajev do naših predilnic znašajo od 2 do 2'20 din za kg, dočim znaša prevoz ameriškega bombaža iz držav ob Missisipiju preko New Yorka in Trsta do naših predilnic vsega komaj okrog 60 par na kg.

Socialna vprašanja

S 1. septembrom je bilo uvedeno socialno zavarovanje v obliki rentnega zavarovanja za primer starosti, iznemoglosti in smrti, obenem pa so bili zvišani v znatnem obsegu prispevki za borze dela. Za dravsko banovino pomenja to pri 100.000 zavarovanih delovnih močeh letno povečanje bremena oz. režije za 31'9 milijonov dinarjev. Sedaj pa se že zahteva tudi skrajšanje delovnega časa v industrijskih podjetjih na tedenskih 40 ur. Vprašanje minimalnih mezd je bilo po brezuspešnih razpravah na banski upravi in konferencah z delegati delavskih organizacij končno ipak več ali manj zadovoljivo urejeno. Ker so bile mezde v naši

Splošno stanje gospodarstva v Sloveniji

Splošni gospodarski položaj dravske banovine je v letošnjem letu krenil na bolje. Dolga doba petih let krize, ki je povzročila stotomilijonske izgube in ogrozila desetletno ekzistenco, je za nami. Se se pa kažejo posledice krize v nekih panogah, zlasti pri našem denarništvu.

Svetovna industrijska produkcija je bila že leta 1936 za 50 % nad predvojno, vendar je pri nas trajalo zaradi neprestanih odlaganj in moratorijev dalj časa, preden je val zboljšanja dospel tudi v naše kraje. Še vedno pa je svetovna trgovina 40 % pod uspehom leta 1913. Neskladnost obeh smeri v gospodarstvu ima svoj vzrok v antagonizmu med nacionalnim in mednarodnim gospodarstvom. Tudi pri nas kažejo zanesljivi barometri, da smo prekorčili v proizvodnji najboljšo konjunkturo leta 1929 in da je število zaposlenega delavstva presseglo največjo številko, ki smo jo doslej po vojni zabeležili. Obseg naše zunanje trgovine se je v izdatni meri razširil in izkazuje doslej skoraj 1/4 milijarde aktive. Vendar pa ne smemo pozabiti, da morejo vsak hip nastati tudi težka presenečenja.

Že julija meseca je doseglo v Sloveniji 100.000 zaposlenega delavstva 100.000 oseb in se vzdržalo na tej višini še meseca oktobra. Posebno važno pa je, da se je tudi povprečna zavarovana mezda v zadnjem poletju povečala za 1'32 na 24'32 dinarjev, tako da je letos celotna dnevna zavarovana mezda za 371.031 din večja od lanske oktobrske mezde.

Naša industrijska produkcija

se je v tekočem letu v mnogočem izpopolnila in postala neodvisna od inozemstva. Tako moramo predvsem omeniti velika investi-

cijska dela v predilniški industriji, ki je kljub znatno povečanemu številu vreten polno zaposlena v treh izmenah. V drugi vrsti omejnjam tudi železarsko industrijo, ki se je z zgradnjo novih naprav usposobila za direktno predelavo domače rude in postala tako končno neodvisna od inozemstva. Če pomislimo, da je morala prej uvažati za okrog 30 milijonov dinarjev starega železa iz inozemstva, je odstranitev te potrebe vsekakor velika pridobitev v trgovsko-političnem in prometnem oziru, pa tudi v valutno-finančnem pogledu. Poleg tega je ta industrija postala stalen odjemalec našega oglja. Tudi glede papirne in celulozne industrije so v teku dela, da se izpopolni domača produkcija in potreba uvoza iz inozemstva postopoma zmanjša.

Bistveno je na položaj našega gospodarstva vplivalo zvišanje cen poljedelskim produktom, posebno pa lesu, kar je na mah oživilo to najglavnejšo panogo našega gospodarstva. Po podatkih Narodne banke je dosegel meseca septembra indeks poljedelskih produktov višino 79.9 (v avgustu 1934 56.5). Celotno živinorejskim produktom se je indeks cen povečal od 51.9 na 67.2 %. Najvišjo notacijo beležijo mineralni produkti z 89, dočim se je industrijska produkcija podražila neznatno samo na 80.4. Ako bi ne bilo velikega zastojanja v klirinškem obračunu z Nemčijo in z Italijo, bi bil naš izvoz in interes za ta tržišča gotovo še mnogo izdatnejši. Oslabljenost lire je povečala konkurenco našim letoviščem.

Kakor smo že v okrožnicah poročali, je končno po petih letih nastal preokret tudi v gibanju obrta, trgovine in gostinstva. Letos prvič presegajo številke prijavljenih obratov število odjav.

industriji večinoma že prej višje, se efekt uredbe ni izražal v znatnejši finančni obremenitvi.

O vprašanjih našega turizma

bo podal gospod predsednik gostinskega odseka posebno poročilo. Devalvacija lire je v zvezi z drugimi ukrepi ital. vlade ustvarila konjunkturo za poset italijanskih zdravilišč in letovišč ter je pritegnila iz Avstrije, Češkoslovaške in Nemčije znaten del gostov. S tem so nastale za naš turizem nove naloge, da bomo zopet konkurenčni našim sosedom.

Turizem v Jugoslaviji ovira predvsem obupno stanje naših državnih cest. V tem oziru smo zaostali daleč za tujino, kar obsejamo posebno v Sloveniji, ki je prehodni pas med Italijo ter Avstrijo in Madžarsko. Dočim so v sosednjih krajih ceste že davno utrjene za motorni promet, je glavna cesta iz Ljubljane proti Kranju kljub vsem urgencam danes še vedno zaprta. V posebno slabem stanju je cesta od Vranskega preko Celja do Maribora in se ne smemo čuditi, če je letos večina tranzitnega prometa na progi St. Ilj-Rakek izostala radi slabih cest.

Tudi železniški promet je baš v dobi najjačje poletne sezone izredno popustil. Velike zakasnitve vlakov so bile na dnevnem redu in kljub ponovnim našim intervencijam zamude še do danes niso odpravljene. Zbornica je zato v obsejni spomenici opozorila železniško upravo na ugotovljene nedostatke, da sta progi Zidani most-Zagreb ter Ljubljana-Jesenice močno preobremenjeni. Tu je zgradnja drugega tira edini izhod za zboljšanje prometa.

Pretekli teden smo praznovali stoletnico prve lokomotivske železnice v srednji Evropi in le par let manjka, da proslavimo stoletnico, ko je prispel prvi vlak v Ljubljano. Žal moramo ob tej priložnosti ugotoviti, da naše železniške naprave niso napredovale z duhom časa. Motorna vozila, ki so na drugih progah v kraljevini že nekoliko let v obratu, nam še niso bila dodeljena. Razvoj mesta Ljubljane ovira ljubljanski kolodvor s sedanjimi napravami. Naša prizadevanja, da bi dosegli moderno rešitev tega važnega vprašanja, so naletele prvič na malo razumevanja in sem se zato priključil akciji, da smo intervenirali v Beogradu in dosegli pri ministru prometa, da je bilo tudi to vprašanje usmerjeno na pravi tir.

Ko je bila izdana uredba o gradbi mednarodne zveze telefonskih kablov od avstrijske meje preko Maribora in Sevnice do Beograda ter dalje proti Caribrodu, za kar bo investiranih nad 260 milijonov dinarjev, se je pojavilo vprašanje, kaj bo z našim priključkom na to kabelsko mrežo. Zbornica se je že poprej interesirala za zadevo ter je prosila poštne ministrice, da se brezpogojno zgradi od Sevnice kabelska zveza do Ljubljane. Sedaj smo obnovili akcijo, ker vemo, da bi prepustitev Ljubljane dosedanji mizeriji nadlanih vodov pomenila nepopravljiv udarec in škodo za naš poslovni svet.

Trgovinska pogajanja

z inozemstvom so obravnavala prvenstveno vprašanje uravnoteženja blagovne in plačilne bilance v svrhu mobilizacije in likvidacije starih klirinških terjatev. Tem vprašanjem se danes posveča prvenstvena pozornost, dočim so carinska vprašanja stopila v ozadje. Dodelitev kontingentov in njihova časovna razvrstitev je poleg klirina glavni predmet pogajanj. Trgovinska pogajanja z Italijo niso dala znatnejših rezultatov. Promet z Grčijo se vrši na podlagi kratkoročno podaljšanih provizorijev, le z Nemčijo so se vodila pogajanja na širši podlagi v Dubrovniku in je bilo med drugimi na naš zbornični predlog zadovo-

ljivo rešeno vprašanje izvoza v Nemčijo in tranzitiranje hmelja.

Posrečilo se je doseči povečanje mesečnih kontingentov turističnih mark, toda žal šele po preteku glavne sezone, ki prihaja za nas v pošt. Pogajanja z nordijskimi državami so bila uspešno zaključena in sklenjene trgovinske pogodbe po klavzuli največjih ugodnosti. Trenutno se pogajamo diplomatskim putem z Združenimi severoameriškimi državami, kar smatramo zelo pogrešnim, ker nas vežejo s tem gospodarsko najjačjim sklopom držav mnogobrojne poslovne in izseljenške zveze, ki bi jih morali sistematično izgraditi. V prihodnjem letu pa pridejo na vrsto pogajanja z Egiptom.

Po vsiljeni borbi, ki jo je vodilo obrtništvo in trgovstvo proti posebnim sistemom industrijskih prodajal, ki je končala vsaj z delnim uspehom, da se je obdačitev istih preuredila ter se s tem vsaj nekoliko ščitijo posamezni mali obrati, je bilo trgovstvo postavljeno pred novo nevarnost invazije posebnega sistema trgovskih veleprodajal. Ta borba je zavzela tik pred odločitvijo o sprejetju nove uredbe koncem meseca oktobra celo tako ostro obliko, da so bile po glavnih mestih v znak protesta zaprte trgovine. Odločitev je končno padla na kompromisen način.

Končno bi omenil še uredbo o izrednem prispevku za čezmerno izkoriščanje cest. Zbornica se je bila v tem vprašanju močno angažirala, vavedajoč se pomembnosti

uredbe ter je v obširni spomenici opozorila ministrstvo za gradbo in druge resore na neumestnost novih odredb prvotnega osnutka. Žal moram ugotoviti, da so naši najbitvenjši ugovori ostali neupoštevani. Zbornica bo zato ponovila svojo akcijo za izpremembo uredbe.

Poročilo o poslovanju zbornice

je znatno olajšano zaradi številnih okrožnic, ki jih je pošiljala zbornica vsem zborničnim članom. V petih mesecih je razposlala zbornico okrog 70 okrožnic. Zbornično delovanje je bilo zelo intenzivno. Po zadnji plenarni seji so bile 3 seje zborničnega predsedništva, 3 seje industrijskega odseka, 2 seje trgovinskega, 2 seje gostinskega in 6 sej obrtnega odseka. Zbornica je sama sklicala 6 anket oziroma konferenc ter se udeležila po svojih delegatih 12 anket in konferenc in končno sodelovala pri 9 kongresih. Zbornični vložni zapisnik kaže v letošnjem letu znaten porast agend. Do 15. novembra je bilo vpisanih 20.064 uradnih spisov. Vložni zapisnik Zavoda PO beleži do 15. novembra 497 števil. Poleg tega pa izkazuje posebno vložna zapisnika za izdajo potrdil za nastop obrtov 3286 števil in vložni zapisnik za izdajo uradnih potrdil interesentom pa 4798 števil, tako da dosega skupna prejeta pošta 28.148 števil.

Poleg tega je izdala zbornica 5785 uradnih potrdil.

Trgovinske zadeve

Krošnjarnjenje

V borbi proti nedopustnemu krošnjarnjenju, zlasti proti krošnjarnjenju z manufakturnim blagom, je dosegla zbornica pomembne uspehe. Na ponovne ustne in pismene intervencije zbornice je ministrstvo za trgovino in industrijo z razpisom II. br. 37.132/u od 2. oktobra 1937 naročilo, da se mora izdajanje dovolil za izvrševanje trgovine brez stalnega poslovnega lokala omejiti samo na oziroma vredne primere. V istem razpisu je to ministrstvo prepovedalo izdajanje novih dovolil za krošnjarnjenje z manufakturnim blagom.

Ker je ministrstvo poslalo prednji razpis banski upravi radi izdaje potrebnih navodil prvostopnim upravnim oblastvom, je zbornica s posebno vlogo prosila bansko upravo, naj bi prvostopnim upravnim oblastvom naročila, da morajo pred izdajo krošnjarskih dovolil v vsakem konkretnem primeru zaslišati zbornico.

Zbornica je pri tej priložnosti zbrala podatke o številu krošnjarskih dovolil. V dravski banovini ima 250 oseb dovolila za krošnjarnjenje z manufakturo, 494 oseb pa druga krošnjarska dovolila, pri čemer niso všteti krošnjariji iz savske, primorske in drugih banovin, ki preplavljajo Slovenijo.

Tudi je ministrstvo trgovine in industrije na ponovna opozorila zbornice glede izigravanja določil o trgovski usposobljenosti in zlasti glede neprimernosti določb § 19. (4) obrtnega zak. izdalo pod II. br. 37.131/u od 2. oktobra 1937 navodila glede strožje uporabe določb § 19. (4) obrt. zak. S tem navodilom zborničnim predlogom ni bilo v celoti ugodeno, pač pa je ministrstvo s posebnim dopisom II. br. 21.311/u z dne 21. septembra

1937 obvestilo zbornico, da bo druge predloge upoštevalo pri noveliranju zakona o obrtih in da bo imela zbornica možnost, da uveljavi svoje želje na konferenci, ki se bo vršila s predstavniki gospodarskih zbornic. Obenem je ministrstvo opozorilo zbornico, da je že začelo s pripravljalnimi deli za novelo zakona o obrtih.

Koncesioniranje

Po zaslišanju zbornice je ministrstvo trgovine in industrije z uredbom II. br. 41.030/u od 30. oktobra 1937 predpisalo koncesioniranje za spediterske obrte, za trgovsko agenturo in trgovsko zastopstvo, ter predpisalo strožje pogoje za izdajanje dovolil za mednarodno spedicijo. S koncesioniranjem se bo ustanavljanje novih obratov teh strok znatno omejilo, zlasti se bo pa s tem otežil dotok nekvalificiranih oseb.

Ni se pa še doseglo, da bi se koncesionirala tudi izvozna trgovina s hmeljem.

Zbornica bo ponovno zahtevala, da se predpišejo strožji pogoji za nesamostojne trgovske potnike in zastopnike. Po sedanji uredbi mora zbornica na vsakokratno prošnjo trditi izdati potniško legitimacijo vsaki osebi, ne da bi smela zahtevati kakršno koli dokazilo o strokovni izobrazbi ali vsaj moralni neoporečnosti dotične osebe. Zato ni čudno, če se množijo ovadbe radi zlorabljanja potniških legitimacij. Zbornica je od 1. januarja do 15. t. m. izdala 376 potniških legitimacij. Če upoštevamo, da ima Društvo trgovskih potnikov in zastopnikov v Ljubljani samo 76 članov, ki predstavljajo prav za prav naše poklicne in strokovno usposobljene potnike, pridemo do zaključka, da je od 376 imetnikov potniških legitimacij komaj ¼ strokovno usposobljenih.

Poštna zadeve

Zbornica je ponovno intervenirala za podaljšanje poslovnih ur pri poštah v Ptuj, Ljutomer, Dolnji Lendavi in drugih važnejših centrih. Direkcija se stalno izgovarja, da prošnjam interesentov ne more ustreči radi pomanjkanja pomožnega osebja.

Poštno ministrstvo je obljubilo, da se bo v novem proračunu v ta namen povečalo število osebja.

S posebno vlogo je zbornica opo-

gi Središče—Maribor nov bakreni vod.

Na ponovne vloge zbornice, naj bi se v kozjanskem okraju vzpostavile telegrafske in telefonske linije, ki jih je v vojnem času zgradila vojaška oblast in ki stoje sedaj neizkoriščene, je ministrstvo ptt. odgovorilo zbornici, da se v ta namen pogaja z vojnim ministrstvom.

Ministrstvo ptt. je prosila zbornica, naj se v novem proračunu zagotovijo krediti za položitev 1500 m telefonskega kabla po mestu Ptuj in da se vzpostavi telefonska zveza med poštami Sv. Urban pri Ptuj in Sv. Anton v Slov. goricah, ter da se otvori državna pogodbeni pošta na Hajdini.

Danes se dogaja, da zbog pomanjkanja gotovine trgovci ne morejo pravočasno dvigniti poštnih paketov proti povzetju. Večkrat morajo par dni čakati, da zberejo potrebno vsoto. Zato pa morajo plačati ležarino, ki znaša za en dan 1 din. Zbornica je pokrenila akcijo, da se ta ležarina zniža na 50 par za 1 dan ter da se za dobo najmanj 6 dni oprosti ležarine vsak poštni paket.

Obširno pismeno anketo je izvršila zbornica glede spremembe tarife za pošne pakete.

Trgovsko nadaljevalno šolstvo

Ob koncu šolskega leta je bilo pri vseh združenjih trgovcev 879 vajencev in 699 vajenk, skupno 1578. Solo je obiskovalo 537 vajencev in 383 vajenk. Brez šole je bilo torej v tekočem letu 842 vajencev in 316 vajenk, skupno 658. Razlog za ta žalostni položaj je predvsem dejstvo, da imamo le v redkih krajih trgovsko-nadaljevalne šole ali vsaj mešane šole, kjer bi trgovski vajenci poleg obrtniških mogli prejemati specialni pouk v trgovskih strokah. Slabo vpliva tudi prevelika oddaljenost šole od obratovališča. Odločeno je tudi to, da obisk šole po zakonu o obrtih ne vpliva na oprostitve vajenca ni pa tudi dvoma, da nekatera združenja ne posvečajo nadaljevalnemu pouku vajencev in vajenk potrebne pažnje, kakor bi to bilo v interesu našega naraščaja in bodočnosti slovenske trgovine.

Abiturijentski tečaj Zbornice TOI je zaključil tudi šolsko leto 1936/37 v vsakem oziru zadovoljivo. Slušateljev je bilo 42, od katerih so položili zaključne izpite vsi, razen treh. Bilanca tečaja izkazuje na dohodkih din 83.933'50, na izdatkih din 83.629'50, torej s prebitkom din 304'—. Prihranki prvih treh poslovnih let znašajo dinarjev 19.019'—.

Mešane zbornice

Pismena anketa, ki jo je izvršila zbornica glede ustanovitve mešane italijansko-jugoslovanske trgovinske zbornice na Reki, ni dala povoljnih rezultatov. Večina vprašanih gospodov se je izrekla proti ustanovitvi te zbornice, ker je še vedno politično pa tudi gospodarsko razmerje med Jugoslavijo in Italijo tako delikatno narave, da nikakor ni podana garancija, da bodo pri tej instituciji obojestranski interesi objektivno in enako zavarovani. Nekateri so poudarjali potrebo osnovanja take ustanove na Sušaku ali pa v kakem mestu v sredini Italije, nikakor pa ne v pristaniščih na jadranski obali, ker bi sicer predstavljale stalno nevarnost za razvoj naših luk. Po rezultatih te ankete ne bi mogla zbornica pristopiti v članstvo mešane zbornice na Reki, ki se je medtem že ustanovila. V ostalem pa tudi druge zbornice doslej svojega pristopa niso še prijavile. Dogodki, ki so sledili novoustanovljeni mešani zbornici na Reki, potrjujejo, da je bila rezerviranost do te ustanove upravičena, kajti italijanski trgovci na Reki se že dalj časa trudijo, da bi se celoten uvoz živine koncentriral na Reki. Od začetka leta 1936 se tudi prevažna vsa madžarska živina samo preko Reke

v Italijo. Isto hočejo doseči tudi glede jugoslovanske živine, kar pa bi nam ne konveniralo. Zbornica je že opozorila na slabe strani izvoza živine le skozi Reko. Zbornici je bilo zagotovljeno, da se bo, če bi se uresničila namera ital. trgovcev, izvažala preko Reke samo klavna živina, dočim se bo plemenska živina tudi še nadalje izvažala preko Rakeka. Kljub temu vsemu, pa so se nadalje na Reki že gradili tranzitni hlevi za jugoslovansko živino.

Olajšave pri nakazovanju izvoznega in uvoznega blaga

Med ovire, ki izdatno podražujejo naše izvozno blago in mu jemljejo konkurenčno sposobnost v inozemstvu, je šteti danes v prvi vrsti carinske formalnosti. Ob vsakem izvoznem carinjenju se zahteva, da morajo odpravne železniške postaje po čl. 97 car. zak. in čl. 17. in 18. car. železniškega postopka sestaviti za vsako pri carinarnicah v notranjosti ocarinjeno blago izvozno prijavo v treh izvodih, za kar si železnica zaračunava posebno pristojbino, ki znaša za vagon blaga din 24'—. Če se prištejejo še trije dinarji za tiskovine, znašajo celotni stroški din 27'—. To je v razmerju z nizkimi cenami blaga — predvsem lesa — na inozemskem trgu, precej izdaten strošek za vsakega izvoznika. Ker je tovarni list obvezna javna listina, ki mora spremljati vsako sporovozno in brzovozno pošiljko, predstavlja pač sigurno jamstvo, da bo ta dokument zadosten nadomestek za izvozno prijavo. Gen. direkcija železnice je tudi bila pripravljena ustreči zbornici, finančno ministrstvo pa je odgovorilo vedno negativno.

Dobava denaturirane soli trgovcem s kožami

Zbornica je nadalje intervenirala, da se oddaja denaturirana sol tudi trgovcem oziroma nakupovalcem surovih kož.

Nabava knjig in potrebščin za šole

Na pritožbe zbornic glede nabavljanja šolskih knjig in potrebščin za dijake po šolskih upraviteljih in učnem osebju je izdalo ministrstvo prosvete pod O. I. br. 40.553 z dne 15. junija 1937 tolmačenje k členu 22. pravilnika za izvrševanje uredbe o vzdrževanju osnovnih šol. Ker so nekatera sreska načelstva napačno tolmačila razpis banke uprave v zvezi s prednjim pojasnilom ministrstva, je zbornica na to opozorila bansko upravo, s prošnjo, naj da sreskim načelstvom in upraviteljem šol nova navodila.

Dobavljanje soli

Več vlog je zbornica naslovila na upravo državnih monopolov radi neredne dobave soli. Dočim ni bilo prav v času najživahnejše tujskoprometne sezone v ljubljanski oblasti niti kilograma namizne soli, je bilo v mariborski oblasti preveč namizne soli, je pa zato zmanjkalo kreške soli. Utemeljenim pritožbam interesentov se je šele na ponovne intervencije ugodilo.

Tudi je zbornica napravila posebno vlogo glede zvišanja odstotka odškodnine trgovcem pri maloprodaji soli, pri čemer je zlasti opozorila na dovozne stroške in drugo režijo, ki je v različnih krajih različna.

Stroški za pregled in žigovanje meril

Ker niso imele kontrole za mere zadostnih kreditov za pregled v posameznih gospodarskih središčih, so zahtevale od interesentov, da jim plačujejo tudi potne stroške. To pa ni bilo pravilno, ker nosi stroške za ta potovanja država. Na zbornično vlogo je tudi osrednjaja uprava za mere ugodno odgovorila in odredila vsem oddelkom kontrole, da se vsi pregledi v letu 1938, izvrše na stroške države.

Navodila glede tajnikov trgovskih združenj

Da se dvigne nivo administrativnega poslovanja in strokovnega dela združenj in s tem zjamči uspešnejša zaščita interesov članstva, je zbornica predlagala kralj. banski upravi v odobritev posebna navodila, ki naj bi bila obvezna za vsa združenja trgovcev na zborničnem področju. V navodilih so predpisani pogoji za namestitve tajnikov, pogoji glede njih teoretične in praktične izobrazbe, dolžnosti in pravice tajnikov pri izvrševanju službe, način odpovedi službenega razmerja in drugo. Čim bo banska uprava navodila odobrila, bodo postala obvezna za vsa združenja trgovcev.

Odpiranje in zapiranje trgovskih lokalov

Dne 15. maja je stopila v veljavo nova banska naredba o odpiranju

in zapiranju trgovinskih in obrtnih obratovalnic. Naredba v marsikaterem oziru ni upoštevala predlogov, ki so jih stavila posamezna združenja, pa je zato zbornica prejela zlasti prve dni po uveljavljanju naredbe mnogo pritožb, ki jih je predložila banski upravi. Zato je banska uprava sklicala ustno anketo delodajalcev, kakor tudi delojemalcev, ki je bila 15. septembra t. l. v prostorih zbornice.

Ker ni prišlo na tej anketi do enotnega stališča niti med samimi zastopniki delodajalcev, je banska uprava pozvala samo po dva zastopnika delodajalcev in delojemalcev na posebno konferenco, ki je bila pri banski upravi dne 6. oktobra. Na tej konferenci je zastopnik zbornice tolmačil vse predloge, ki jih je prejela zbornica od posameznih združenj. Banska uprava doslej še ni definitivno sestavila načrta za novo naredbo.

Položaj posameznih trgovinskih strok

Zbornična statistična služba o gibanju trgovinskih obratov na zborničnem območju v prvih 3 četrtletjih nam kaže že precej izrazit preokret k normalizaciji gospodarskih razmer. Dočim smo beležili v I. četrtletju še vedno več odjav kot prijav, izkazuje statistika za II. četrtletje, in to prvič po šestih letih, 55 prijav več kot odjav. Se izrazi teje se giblje v smeri normalizacije prilik v trgovini statistika 3. četrtletja, ki beleži 75 prijav več kot odjav. Tako je v prvih 3. četrtletjih število trgovinskih obratov naraslo za 122, kar nas more navdajati z zaupanjem, da smo najhujše že preboleli.

Med novimi prijavljenimi obrati je bilo v tej dobi največ trgovin z mešanim blagom, in sicer 229 prijav napram 149 odjavam. Po znižanju javnih dajatev za avtomobile se je trgovina z motornimi vozili znatno poživila. Tudi v trgovini z bicikli se opaža znatnejši promet. Nazadovale so samo trgovine z živili, galanterijskim blagom in konfekcijo.

Pri trgovinah z lesom smo še v prvih 6 mesecih beležili več odjav kot prijav in šele v 3. četrtletju beležimo 16 prijav novih obratov in samo 5 odjav, kar kaže, da se še vedno kažejo težke posledice sankcij.

Ravnokar navedeni statistični podatki kažejo na začetek konjunktura, ki je razvidna tudi iz povečanja zaposlenosti, naraščanja cen in drugih pojavov, toda ta konjunktura nima za notranjo trgovino, vsaj v veliki večini strok, še pozitivnejših posledic. Značilno je namreč, da se je povečalo število trgovin v mestih, kakor n. pr. v Ljubljani, kjer je detajlna trgovina odvisna od uradništva, katerega kupna moč pa ni narasla. Osnovanje novih trgovin ni torej posledica boljše konjunktura, marveč je število naraslo v borbi za ekzistenco in gre zato večje število trgovin na račun prometa že obstoječih obratov. Detajlna trgovina na deželi, ki je povečini odvisna od kmeta, trpi na pomanjkanju obratnega kapitala, ki je radi kmečke zaščite imobiliziran. Z odplačilom neznatnih anuitet ni trgovcu pomagano. Tudi je konkurenca s konsumi in nabavljalnimi zadrugami, ki imajo zanesljive odjemalce in potrebne kapitale stalno na razpolago, vedno težja. Tudi ogroža ekzistenco malega trgovca stalno naraščanje industrijskih prodajalnic.

Tudi sedanje konjunktura v lesni trgovini ni presojati enostransko. Upoštevati je, da so se delavske mezde v tej stroki zvišale povprečno za 50%, ponekod celo za 100%. Tudi so se znatno zvišale druge režije pri spravljajanju lesa. Tako dobivajo vozniki, ki so preje dobivali po 50 din na dan, sedaj 70 do 80 din in sam les na panju se plačuje danes za 50 do 70% dražje. Tudi se pri oceni poslov z lesom ne upoštevajo dajatve, ki jih pla-

čuje izvoznik v obliki odtegljajev pri obračunavanju deviz po Narodni banki in ki šestokrat konsumirajo velik del doseženega dobička. Zato je morala zbornica ponovno intervenirati zaradi izvajanja deviznih predpisov, ter je zahtevala, da se izvoznikom dovoli prosto razpolaganje z devizami. Tudi je zbornica intervenirala glede znižanja postavk v cenovniku za zavarovanje valute, glede carinskih pristojbin in glede železniških tarif, ki zlasti pri izvozu v Italijo onemogočajo sleherni rentabilnost poslov. Želje in zahteve našega lesnega izvoza je zbornica tolmačila tudi o priliki pogajanj z Italijo, Nemčijo in Francijo.

Pri izvozu jabolk,

ki je obetai letos najlepše uspehe, smo doživeli težko razočaranje. Kljub dobri letini in najboljši prognozi bodo rezultati letošnjega izvoza predvidoma še slabši kakor leta 1932. Letino se je ocenilo na 3.550 vagonov jabolk, od katerih bi prišlo kot prvovrstno blago približno 1.700 vagonov v poštev za izvoz. Letošnja jabolka so lepa, čista in tudi po debelosti boljše od lanskih. Priprave za izvoz so bile pravočasno dovršene. Mogoče je bilo prav to razlog, da so pričeli nekateri z izvozom pre zgodaj ter da se je zato nakladalo in odpošiljalo tudi blago, ki še ni bilo zrelo. To je povzročilo padec cen. Nabavna cena jabolk je bila pri kmetu v začetku kampanje 1'50 din do 1'60 din. Okoli 20. avgusta je padla na 1'25 din do 1 din. Prodajna cena je znašala 30 RM., padla pa je kmalu na 15 RM. Sredi oktobra in to 14. je nastal nepričakovan zastoj, ki ga je pripisati dejstvu, da so dobili Nemci predvsem dovoljne količine domačega blaga na razpolago, ki je bilo za 20% cenejše od našega, v glavnem pa, ker so dobili konkurenčne ponudbe iz Avstrije, Bolgarije in Rumunije. Po zastoju je sicer cena na domačih trgih nekoliko zrasla, ampak samo za blago, ki se je prodalo v južne kraje naše države. Pri izvoznikih je sedaj na zalogi še okoli 300 do 400 vagonov blaga, ki čaka na izvoz.

Neugoden položaj v trgovini z jabolki je pripisati v glavnem dejstvu, da je letos naš odjemalec samo Nemčija, ker je imela Češko-slovaška dobro letino, prav tako pa Avstrija. Izvoz v Francijo radi devalviranja franka skoro ni prišel v poštev. Celot Italija je vrgla na nemško tržišče velike količine južno-tirolskega blaga, ki je radi dobre kvalitete in nizkega tečaja lire našemu blagu prav uspešno konkuriralo. Velika težava pri izvozu v Nemčijo, ki je povzročila nekaterim izvoznikom katastrofalne posledice in proti kateri se vsako leto brezuspešno borimo, je neurejen tečaj nemške marke, ki onemogoča sleherni rentabilni izvoz. Na to rak-rano je zbornica ponovno opozorila merodajne faktore.

Finančne zadeve

Vozarinska taksa

Letos v aprilu 1937 se je uveljavil za pobiranje takse za prevoz potnikov z avtobusi in za prevoz blaga z motornimi vozili poseben pravilnik, po katerem naj bi se ta taksa pavšalirala. Ta pravilnik vsebuje za naše gospodarstvo težke ostrine. Zadovoljni niso z njim ne avtobusni podjetniki, niti trgovci in industriji. Pokazalo se je, da pravilnik v uveljavljenem obsegu ni izvedljiv. Zbornica je v ponovnih vlogah opozorila ministrstvo financ na razne ugovore, ki jih uveljavljajo interesi. Te opozoritve so imele vsaj toliko uspeha, da se pravilnik na našem območju še ni izvajal. Upravičeno upamo, da bo v doglednem času obče razveljavljen.

Pobotniška taksa iz pripombe 1 tar. post. 33.

Ministrstvo za finance je izdalo l. 1935. razpis, po katerem je določilo, da se pobira ta taksa le od oseb, ki dobivajo plačo mesečno in opravljajo posle, za katere je potrebna kvalifikacija. Poleg tega veže ta razpis takšno dolžnost še na pogoji, da se prejema plača po podpisnem ali nepodpisnem seznamu, po nalogu, izdanem blagajni za izplačilo v kuverti, ki se podpisuje ali ne in zadrži v spisih do sledečega izplačila in ako se knjiži na tekoči račun. Razpis je bil izdan z izrečnim sklicenjem na § 43 zakona o taksah in je torej obvezen za vsa oblastva.

V zadnjem času se pa te odredbe kršijo. Kriterij za to takšno dolžnost je bilo pokojninsko zavarovanje nameščenecv. Sedaj pa je bil ta predpis kršen s odlokom finančnega ministrstva, da morajo plačati takso tudi oni uslužbenci n. pr. trgovski pomočniki, ki prejemajo svojo plačo mesečno ali polmesečno, dasi ne podlegajo pokojninskemu zavarovanju.

S tem je kriterij za takšno dolžnost po tej pripombi proti prvotnemu razpisu tako razširjen, da se mora že reči, da morajo plačati takso razen fizičnih delavcev skoraj vsi uslužbenci. Zbornica je v posebni vlogi naprosila finančno ministrstvo, da vzpostavi znova uvodoma navedeni razpis.

Davčna praksa

Nove odredbe o pavšaliranju malih obrtnikov so dale zbornici ponovno povod, da v njihovem interesu intervenira. Nekatere davčne uprave odrekajo pravico pavšaliranja celim strokam n. pr. mesarjem, pekarnam, slaščičarjem itd. Druge zopet mislijo, da obrtniki, ki imajo odprte lokale, vobče nimajo pravice na pavšal. Tudi razpis, ki določa, kako je obdačiti obrtnike, ki porabljajo do 2 konjski sili ali 1.000 kilovatov električne energije, se ne izvaja docela enotno.

Zbornica je v vseh teh zadevah intervenirala in dosegla, da so se nekatere trdote omilile.

Zato je zbornica za prihodnjo obrtniško konferenco predlagala:

1. da se pavšal pridobine, ki je določen za celo leto, prilagodi dobi obratovanja, da bi obrtnik, ki obratuje 6 mesecev, bil dolžan plačati samo pavšal, ki odpade na ta čas.

2. da se zahteva, da se besedilo davčnega zakona, ki pravi, da spadajo obrtniki v I. skupino, če prodajajo »ma i jednim delom nabavljenou gotovu robu«, po analogiji § 137 zakona o obrtnih ne nanaša na blago njihove stroke, ki je postranskega pomena.

Zbornica je ponovno intervenirala tudi v drugih davčnih zadevah tako, da pobiranje davka na

izravnanje po carinarnah, glede odbitnosti samoupravnih doklad, glede zaračunavanja eksekucijskih stroškov, glede odpisa oz. znižanja teh stroškov, glede interesne skupnosti pri skupnem davku, glede številnih taks itd.

Iz davčne statistike

V letu 1937. je bilo obdačenih obrtnikov 17.255. Pavšalna pridobina se je predpisala 11.877 obrtnikom. Po oceni davčnega odbora je plačalo pridobino samo 5.378 obrtnikov.

Predpis pavšalne pridobine je znašal 1.198.733 din ali na enega obrtnika povprečno 101 din pavšala.

Obči in skupni davek je plačevalo 3.885 obrtnikov, skupaj din 3.136.380—, povprečno din 807—.

Donos davkov	1935	1936
	v milijonih din	
neposredni davek	1.210—	1.361—
rentni davek	36'5	30'2
dividendni	14—	19—
uslužbenški	136'4	133—
agenti in prodajalci		
srečk	2—	2'4
vojnika	4'1	6'8
davek na poslovni		
promet	295'7	363'6
luksuzni davek	27'9	35'4
uslužbenški davek	118—	123'5
samski davek	0'6	0'6
obresti	16'3	22'5
	1.861'5	2.098'0

Po posameznih banovinah je bila v letu 1936. slika plačanja davkov naslednja:

Beograd	325'4
donavska	516'1
drinska	119—
moravska	100'8
vardarska	86'6
zetska	54'6
vrbska	43'6
primorska	52'5
savska	525'1
dravska	274'3
Skupaj	2.098'0

Za primerjavo navajamo, da je dravska banovina plačala

leta 1934	242'4
leta 1935	260'6
leta 1936	274'3

Na 1 prebivalca se je plačalo v letu 1935. din 233—, v letu 1936. din 240—.

V tem oziru je pred dravsko banovino edino donavska banovina z Beogradom, kjer znaša povprečje za enega prebivalca leta 1935. din 288— in leta 1936. din 314—.

Že v 24 urah
barva, plestra in kemično enašči obleke, klobake, škrobi in svetločila srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 8
Telefon št. 22-72.

Gostinske zadeve

Stanje gostinstva v splošnem

Iz statistike je razvidno, da je bilo lansko leto na področju zbornice prijavljenih 249 novih gostinskih obratov, odjavljenih pa 234. V letošnjem letu pa je že v prvih treh četrtletjih bilo prijavljenih 253 gostinskih obratov, odjavljenih pa 147, kar pomeni prirastek 106 novih gostinskih obratov in se je število vseh povečalo od 5.050 na 5.150, to je za ca. 2%. Število novih gostinskih obratov je naraslo tudi zaradi uspešne intervencije zbornice pri g. banu, ki je nato izdal stroga navodila, da neupravičeno izvrševanje gostinskih obratov energično zatre. Tudi dovoljenja za nove gostinske obrate so se na intervencijo zbornice omejila.

Davčne olajšave za gostinske obrate v tujsko-prometnih krajih

Med važnejšimi akcijami je treba omeniti obširno in dokumentirano spomenico na finančnega ministra glede ukrepov za pospeševanje gostinstva s posebnim ozirom na gostinske obrate v tujsko-prometnih krajih. Na podlagi te spomenice je finančni minister odredil, da se predlagani ukrepi prouče na posebni anketi, ki je bila v finančnem ministrstvu dne 12. novembra 1937. Gre za znatne olajšave glede pridobine, zgradarine, skupnega davka na poslovni promet, dopolnilne prenosne takse, dalje za znižanje taks za godbo, za vstopnice na zabave, koncerte in predstave, kakor tudi za znižanje točilne takse. Takoj po končani anketi je deputacija obiskala ministra za finance, ki je izjavil, da bo upošteval zaključke ankete, tako da bi bili ugodnosti deležni samo vzorno urejeni gostinski obrati v turističnih krajih.

Sanacija hotelske industrije

Z zadovoljstvom je treba tu konstatirati, da prihajajo združeni napori Zbornice, Zveze gostinskih združenj dravske banovine in Državne zveze gostinskih združenj

v tem oziru sedaj v zaključno fazo. Treba je namreč upoštevati, da imamo v Jugoslaviji vsega 22.890 sob, sposobnih za prenočevanje tujcev in 37.538 postelj, to je toliko, kolikor jih ima sama Opatija z okolico oziroma sam Milan ali Budimpešta.

Po vzorcu naprednih turističnih držav naj bi se osnoval poseben fond, ki bi služil za plačevanje onega viška obrestne mere, ki ga hotelirji danes nikakor ne zmorejo. Po predlogu Zveze gostilničarskih obrti pa naj bi se osnoval gostinski kreditni zavod, katerega glavnica bi znašala 200 milijonov dinarjev. H glavnici naj bi prispevali gostinski podjetniki 51%, to je 102 milijona dinarjev, država 30%, to je 60 milijonov dinarjev in banske uprave 19%, to je 38 milijonov dinarjev, in sicer v 15 letih. Ta gostinski kreditni zavod bi konvertiral dolgove naših hotelskih objektov, za kar bi hotelirji plačevali pri 4%nem obrestovanju skozi 15 letno 13.491.000 din. Če upoštevamo, da znašajo sedaj hotelirski dolgovi v naši državi, kolikor se je moglo ugotoviti, ca. 150 milijonov dinarjev ter znaša njihova anuiteta pri 15letnem 10%nem obrestovanju 19.721.000 dinarjev, znaša torej razlika v korist hotelirstva 6.230.000 din letno. Če obrestujemo ta letni prihranek po 4%, znaša njegova končna vrednost v 15 letih 124.747.000 dinarjev. Gostinski kreditni zavod bi moral vsekakor dobivati tedaj vsako leto skozi 15 let najmanj 6.230.000 din prispevkov, če bi hoteli kriti razliko med 10%no in 4%no obrestno mero. Ker pa bi imel denarni zavod nalogo dajati tudi cenene kredite, bi morali biti naravno vsakoletni prispevki tolikšni, da bi v 15 letih dosegli glavnico 200 milijonov dinarjev.

Ta akcija je našla povsod polno razumevanje.

Avtorski honorarji

Posebno pozornost je posvetila zbornica tudi vprašanju avtorskih honorarjev. Tarifa in pravilnik za te honorarje sta bila izdana brez zaslivanja zbornice in gostinskih organizacij. Tarifa predvideva naravnost nemogoče visoke odškodnine, ki naj bi jih pobiralo Uduženje jugoslovanskih muzičkih avtorov (Ujma). Ker pa je v smislu uredbe ta tarifa začasna, je zbornica intervenirala pri ministru

Krona vsakega kosila

je kozarec Rogaške slatine

Rogaška mineralna voda

prosvete, da višino honorarjev določa vsako leto posebna paritetna komisija, v kateri naj bi sodelovali v enakem številu predstavniki gostinstva, kakor tudi avtorjev. Minister prosvete je dal nato vso zadevo pravnemu in umetniškemu referatu ponovno proučiti.

Določitev cen v gostinskih obratih v tujsko-prometnih krajih

Čeprav ni določitev v gostinskih obratih v Sloveniji potrebna zaradi onemogočanja pretiranih cen, ker takšnih primerov v Sloveniji ni bilo, pa je potrebna za uspešno tujsko-prometno propagando, da se izdajo hotelski vodiči z enotnimi cenami.

Zbornica je v ta namen razpisala anketo in dobila zadovoljive odgovore. Tudi gostinski odsek je razpravljal o tej zadevi včeraj na svoji seji in je to akcijo zbornice v polni meri odobril.

Obvezna napitnina

Banska uprava je v smislu uredbe o pomožnem osebju v gostinskih obratih že izvedla o vprašanju napitnine dve pismeni in dve ustni anketi. Zbornica je v treh obširnejših predstavkah utemelji-

la svojo zahtevo, da se obvezna napitnina uvede samo v šestih res po inozemskih gostih priznanih in obiskovanih letoviščih in kopališčih, t. j. Bled, Bohinjsko jezero, Rimske Toplice, Dobrna, Rogaška Slatina in Slatina-Radenci. Obvezna napitnina naj se nadalje ne predvidi po obratih, ampak po storitvah oziroma po vrsti postrežbe, to je za stanovanje in penzijo, kar je postalo že itak običaj in kar velja tudi v sosedni Avstriji.

Trošarinsko vprašanje

se v dravski in savski banovini še ni premaknilo z mrtve točke. Banska uprava donavske banovine se je poslužila pooblastila, ki ga daje ministru financ § 23., odst. (2), fin. zakona za leto 1937/38. ter je uvedla pavšalno pobiranje trošarine na vino in žganje. Način pavšalnega pobiranja trošarine na vino in žganje se bo uvedel tudi v območju Beograda. Naša zbornica dela na to, da se uvede tudi na ozemlju dravske banovine pavšalno pobiranje trošarine na vino in žganje pod pogojem, ako se istočasno uvede stroga kontrola in zatrosarinjenje za ves ostali promet z vinom in žganjem po privatnikih.

Obrtne zadeve

Na gospodarsko uspevanje obrtništva je tudi v tekočem letu škodljivo vplivalo nelegalno obrtovanje (šušmarstvo) in izvrševanje državnih, samoupravnih pa tudi zasebnih del v lastni režiji in izvrševanje rokodelskih del v kazenskih zavodih. Po podatkih obrtniških združenj je bilo 10.467 šušmarjev v okolišju 17.877 legalnih obrtnikov. Zbornica je ponovno nastopila proti šušmarstvu in konkurenici kaznilnic in podobnim zavodom. To akcijo bo zbornica nadaljevala, dokler ne doseže pozitivnega uspeha. Prav tako proti delom v lastni režiji. Tudi oddaja del v licitacijskem postopku ima enako škodljive posledice, ker se upošteva najnižji ponudniki proti temeljnemu načelu, da je najnižji ponudnik tudi najdražji.

Kreditne prilike se za obrtništvo bistveno niso izboljšale. Zaradi visoke obrestne mere in raznih formalnosti je znatnejše kreditiranje Zanatske banke še vedno nemogoče. Podoželski in mali obrtniki, ki je dobival denarna sredstva v malih kreditnih združenjih, je še vedno v slabem položaju, ker je to združništvo še vedno nelikvidno in obrtniku ne more nuditi posojil. Obrtnik se zato ne more založiti s surovino po ugodnih pogojih, mora kupovati na drobno in sproti, kar mu podražuje produkcijo in slabi njegovo konkurenčnost.

Mezdno gibanje in sklepanje kolektivnih pogodb je v letošnjem letu le malo vplivalo na stanje obrtništva.

Statistika kaže, da je bilo zaposlenih začetkom letošnjega leta pri 18.000 obrtnikih 11.000 pomočnikov in 8000 vajencev.

Uvedba maksimalnega števila vajencev v sorazmerju s pomočniki je vplivala ovrhalno na prirast naraščanja. Dobra posledica je sicer ta, da se omejuje preveliko izkoriščanje vajencev in pospešuje njegova strokovna vzgoja. Vendar pa se vedno bolj kažejo tudi slabe posledice, zlasti v kovinskih strokah. Iz teh odhaja velik del izučnega naraščanja v železniške, vojaške in druge delavnice ter v industrijo, tako da nastaja problem pomanjkanja dobrih pomočnikov v kovinskih strokah.

Zavarovanje samostojnih obrtnikov se še ni premaknilo z mrtve točke. Zbornica je v okviru obrtnega odseka priredila posebno anketo in je po svoji deputaciji tudi prosila ministra trgovine in industrije g. dr. M. Vrbanića, da pospeši izdajo uredbe, ki bi dala osnovo za izvedbo tega zavarovanja.

din 14.072'75, podprl pa je prireditve 7 tečajev z zneskom dinarjev 6800'—. Izplačal je za 6 obrtniških razstav podporo v skupnem znesku din 6200'—, pospeševal je strokovno izpopolnitev 17 mojstrov in pomočnikov v inozemstvu s podporami v znesku din 29.850'—, za poučna potovanja v 11 primerih je prispeval din 27.531'—, podpiral je 5 revnih učencev z mesečnimi rednimi oskrbovalnimi prispevki, ki so znesli do vstevši meseca oktobra din 4950'— ter razdelil v 18 primerih manjše podpore v skupnem znesku din 7636'—. Razen tega je zavod izdal med drugim za strokovno literaturo in

podporo stanovskih obrtniških glasil din 84.668'—.

V vsem lanskem letu je bilo obrtnih prijav 912, odjav pa 1414, torej odjav za 502 obrata ali 35'5% več. V prvih treh četrtletjih letošnjega leta pa zaznamujemo prvič po 5 letih, da je bilo število obrtnih prijav (788) za 158 ali 25% večje kot število odjav obrta (630).

Skupno število mojstrskih izpitov v tekočem letu je znašalo 707. 10% prijavljenih kandidatov izpitov ni opravilo. Za nastop trgovinskih obrtov je izdala zbornica 743 potrdil, za industrijske pa 20 potrdil, poleg tega za odobritev poslovdij tudi 20 potrdil.

Politične vesti

Seja narodne skupščine je bila v torek. Na seji so bile prečitane številne interpelacije in razna obvestila.

V Beograd je prišel novi nizozemski poslanik van Horn. Izjavil je, da bo delal na to, da se tudi kulturni stiki med Nizozemsko in Jugoslavijo povečajo.

V Tirani se pripravljajo velike svečanosti za proslavo 25letnice albanske neodvisnosti. Zanimivo je, da bodo tudi v Italiji proslavljali neodvisnost Albanije.

Bivši ministrski predsednik Maniu se je vrnil v Bukarešto, kjer ga je pričakovala velikanska množica ljudi. Izjavil je, da se bo začel odločno boriti proti sedanjim vladam Tatarescu.

Avstrijska policija je odkrila na Dunaju tajne narodno-socialistične napadalne oddelke.

Potovanje grofa Ciana v Ankaru je odloženo za nedoločen čas.

Francoska policija je odkrila nova skrivališča orožja. Znova je bilo več ljudi aretiranih. Listi pišejo, da so bili v desničarsko zaroto zapleteni tudi Laval, Tardieu in drugi znani politiki.

V borbo francoskih civilnih oblastí proti zarnikom so posegle sedaj tudi vojaške oblasti, ker se je izkazalo, da so se med zarotnike pomešali tudi številni špijoni, ki so marljivo dajali najrazličnejše podatke neki tuji velesili.

Bruseljska konferenca se bo odložila, ker je v sedanjem stanju razmer popolnoma izključeno, da bi mogla z uspehom intervenirati v Tokiu.

Japonci zahtevajo, da dobe v mednarodnih šangajskih koncesijah prav vse pravice, ki so jih dosedaj imeli Kitajci. Z osovjitvijo šangaja da si je Japonska avtomatično priborila te pravice.

Japonske čete prodirajo še nadalje proti Nankingu, in sicer v treh kolonah. Japonci pravijo, da morajo pred Nankingom prebiti samo še eno kitajsko obrambno črto. Za obrambo Nankinga so Kitajci zbrali več ko 12 divizij. Evakuacija Nankinga pa se nadaljuje. Večina poslaništev je že zapustila mesto in se preselila v Hangkov.

Kitajska v Rusiji kupljena letala so se nad Nankingom spustila v borbo z japonskimi ter jih pregnala. Tri japonska letala so bila sestreljena. Ruska letala imajo zelo veliko nosnost ter so kljub temu zelo hitra in okretna.

Velike protibritanske demonstracije so bile v Tokiu. Organizirale so jih politične stranke. Demonstranti so zahtevali, da se pretrga vsi gospodarski stiki med Anglijo in Japonsko.

Lord Halifax je takoj po svojem povratku iz Berlina obiskal najprej ministrskega predsednika Chamberlaina, nato pa zun. ministra Edena ter jima obširno poročal o svojih razgovorih z nemškimi državniki. Novinarjem je lord Halifax odklonil vsako izjavo.

V zvezi z berlinskimi razgovori lorda Halifaxa se je zopet začelo govoriti o možnosti potovanja nemškega zun. ministra v Neuratha v London. Angleški listi pišejo, da bi bilo to potovanje proti koncu leta mogoče, nemški listi pa o tem potovanju čisto molče. Italijanski listi pa komentirajo vesti o možnem Neurathovem potovanju v London zelo neugodno. Ker je torej potovanje Neuratha v London zelo dvomljivo, vidijo nekateri v tem dokaz, da se je misija lorda Halifaxa ponesrečila.

Iz Londona se odločno demantira vest, da bi se londonska vlada dezinteresirala na srednji Evropi ter da bi prepustila Nemčiji glede Avstrije in Češkoslovaške proste roke.

Hitler je imel v Augsburgu velik govor, v katerem je med drugim dejal: Nemčija je prisiljena, da še bolj glasno zahteva kolonije. Nemčija mora nadalje svojo četrtletko v celoti izvesti. Nemčija zahteva,

da se ji vrne, kar ji je bilo odvzeto. Najkasneje v šestih letih se bo to tudi izvedlo. Nemčija mora vse Nemce v teh mislih vzgojiti. Če bo ves narod strnjen za vodstvom nar. socialistične stranke, potem bo 68 milijonov Nemcev tudi do konca izvedlo svoj program. Mladina bo potem uživala sadove teh žrtev in tega dela. Vsek od nas bo umrl, toda Nemčija mora živeti.

Na španskih frontah so zopet oživel boj. Posebno živahni so boji na madridski fronti. Vendar pa imajo vsi ti boji le bolj pripravljalni značaj.

Predsednik katalonske republike Companys demantira vse vesti, da bi se pogajal z gen. Francom. Enak demanti je izdala tudi vlada v Barceloni.

Maršal Ridz-Smigly je v svojem pozdravu na poljske vojne organizacije izjavil, da se mora Poljska obdati z oklepom ter vse svoje sile združiti v zaščito države.

V pisarni Litvinova v Moskvi je izvedel vodja GPU Ježov hišno preiskavo. Vsi protesti Litvinova so bili zaman.

Seje zborničnih odsekov

so bile v torek. Pod vodstvom svojih predsednikov so zborovali vsi štirje odseki. Na sejah se je razpravljalo večinoma o predlogih, ki se bodo obravnavali na plenarni seji, oz. o katerih že izčrpno govori tudi poslovno poročilo zbornice. Razpravljalo pa se je tudi o nekaterih načelno zelo važnih novih vprašanjih, ki bodo za nadaljnje delo Zbornice zelo pomembna. Vsi odseki so tudi razpravljali o zborničnem proračunu.

Doma in po svetu

V ponedeljek popoldne so sprejeli ljubljanski trgovci na njegovi zadnji poti krznarja Filipa Bizjaka. Kljub slabemu vremenu se je zbral k njegovemu pogrebu zelo veliko ljudi. Pokojnik se je smrtno ponesrečil na avtomobilski vožnji v Trst. Pokojni Filip Bizjak je bil odlični trgovec, ki je dvignil svoje podjetje na stopnjo enega prvih podjetij te stroke v Ljubljani. Ljubljanski trgovci ga bodo ohranili v lepem spominu.

V nedeljo je bila cela vrsta shodov po vsej državi. Vlada in opozicijske stranke so imele velika manifestacijska zborovanja. Vsi shodi so potekali mirno.

Razstava nemške knjige je bila otvorjena v Beogradu.

Dobrota v zimi

Lutz-peči, Ljubljana VII. tel. 32-52.

Gospodarsko-finančni odbor ministrov je razpravljal o razširjenju pokojninskega zavarovanja za sebnih nameščencev na vso državo. Minister za socialno politiko je že izdelal v ta namen načrt uredbe, ki jo je gospodarsko-finančni odbor ministrov tudi odobril. Organizacijo pokojninskega zavarovanja po vsej državi bi po novi uredbi izvedel ljubljanski Pokojninski zavod.

Kongres zveze grafičnih delavcev se je začel v ponedeljek v Zagrebu. Kongresa so se udeležili tudi zastopniki češkoslovaških in francoskih grafičkov. V predsedstvo kongresa je bil izvoljen tudi Slovenec Vinko Strnad.

V nedeljo je bila v Beogradu konferenca vseh srbskih prosvetnih društev, da se združijo vsa ta društva v enotni organizaciji.

Bolniška blagajna »Merkurja« je imela lani suficit nad 1 milijon din, dočim je imela prejšnje leto deficit 687.457 din.

Ameriški Zidje so začeli organizirati veliko akcijo, da se bojkotira vse nemško blago.

Zlati ažio pri carini povečan na 13 din

Finančni minister je odredil, da se od ponedeljka dalje poveča zlati ažio na 13. Za vsakih 100 zlatih dinarjev se bo moralo plačati 1300 papirnatih. Še pred dvema letoma je znašal zlati ažio samo 11 din, nato pa je bil povečan na 12 din. V l. 1936/37. so se zaradi tega carinski dohodki povečali za 122,4 milijona din. Povečanje ažia pomeni podražitev uvoza za 8 odstotkov. Skupno s prejšnjim povečanjem so bile vse carine od l. 1935 naprej povečane za 18%, kar pomeni zelo znatno podražitev uvoza in življenja.

S povečanjem ažia se seveda gospodarske razmere ne bodo izboljšale in zato je obžalovati, da se je ažio znova povešal.

Denarstvo

Na račun prve anuitete za kmečke dolgove so plačali kmetijski dolžniki namesto 230 le 111,9 milijona din ali 48%. Na račun 2. anuitete pa so plačali dolžniki do 18. novembra nekaj nad 4 milijone din.

Drž. hip. banka sporoča, da bo začela izplačevati 13. kupon 7% mednarodnega stabilizacijskega posojila dne 2. decembra.

Denarni zavodi le malo prosijo za predujme Priv. agr. banke. Za odstopljene kmečke terjatve je določila PAB okoli 120 milijonov din kredita, banke in zadruge pa so doslej zahtevale le za 30 milijonov din kreditov.

Zunanja trgovina

Naš uvoz je v prvih 10 mesecih t. l. dosegel po vrednosti vsoto 4.265 milijonov din, naš izvoz pa 5.110 milijonov din.

Cene jugoslovanskega lesa v Italiji so po poročilu Narodno-gospodarskega sveta v Milanu naslednje: bukove deske natur I.a 850 do 900, I.a hrastove deske 1150 do 1250, II. 1000 do 1100 lir franko kompleten vagon za kub. meter.

Hercegovina je letos pridelala okoli 750 vagonov tobaka. Tako velikega pridelka Hercegovina dosega še ni imela.

Trgovinska pogajanja med Avstrijo in Italijo so v glavnem končana. Avstrija ne bo imela več posebnih kreditnih in prevoznih ugodnosti in bomo mi s tem imeli iste ugodnosti pri uvozu v Italijo kakor Avstrija. Drugi dogovori med Italijo in Avstrijo, zlasti glede kontingentov, carin in plačilnega prometa ostanejo neizpremenjeni.

Združene države Sev. Amerike so izvozile l. 1936. v Evropo in Azijo letal za 47,9 milijona dolarjev, letos pa že za 80,6 milijona dolarjev.

Predsednik Roosevelt je zaprosil drž. komisijo za trgovino, da ugotovi vpliv trstov na podražitev živil.

Radio Ljubljana

Četrtek, dne 25. novembra. 12.00: Plošče — 12.45: Vreme, poročila — 13.00: Čas, spored — 13.15: Magistrov trio — 14.00: Vreme, borza — 18.00: Radijski orkester — 18.40: Slovensčina za Slovence (dr. Rudolf Kolarič) — 19.00: Čas, vreme, poročila, spored — 19.30: Nac. ura: Ministrstvo za telesno vzgojo naroda — 19.50: Zabavni kotiček — 20.00: Koncert Orkestralnega društva Glasbene Matice: Uvodne besede govori prof. L. M. Škerjanc — 21.00: Večer vesele glasbe (Jožek in Ježek, g. Milan Stante s harmoniko in plošče) — 22.00: Čas, vreme, poročila — 22.15: Jožek in Ježek, g. Milan Stante s harmoniko in plošče.

Petek, 26. novembra. 11.00: Šolska ura: Vremenski preroki v rastlinstvu in živalstvu (prof. Rafael Bačar) — 12.00: Plošče — 12.45: Vreme, poročila — 13.00: Čas, spored — 13.15: Operni odlomki (plošče) — 14.00: Vreme, borza — 18.00: Žena v literaturi — III. predavanje (gđc. Anica Lebarjeva) — 18.20: Ciganski orkestri (plošče) — 18.40: Slovensčina (dr. Stanko Leben) — 19.00: Čas, vreme, poročila, spored — 19.30: Nac. ura — 19.50: Zanimivosti (M. Javornik) — 20.00: Nastop mladih pevcev: gđc. Stefanija Pavlovičeva, gđc. Milica Polajnarjeva, Ladislav Rakovec in Anton Stadoljev — 21.15: Citre solo, Emil Mezgolits — 22.00: Čas, vreme, poročila, spored — 22.30: Angleške plošče.